

Załącznik do uchwały Nr XVIII/112/12

Rady Gminy Masłów z dnia 27.02.2012r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

GMINY MASŁÓW NA LATA 2012-2015

Masłów, luty 2012

WSTĘP.....	2
I. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	3
II. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE.....	3
III. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	6
IV. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	11
V. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ.....	18
VI. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE : PRIORYTETY, KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA.....	20
VII. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	22
VIII. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	22
IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	23
PRZYJMUJE SIĘ NASTĘPUJĄCE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:.....	23
ZAŁĄCZNIK NR 1 WYKAZ ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH WPISANYCH DO REJESTRU WOJEWÓDZKIEGO KONSERWATORA ZABYTKÓW.....	24
ZAŁĄCZNIK NR 2 WYKAZ ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH OBJĘTYCH GMINNĄ EWIDENCJĄ ZABYTKÓW.....	24
ZAŁĄCZNIK NR 3 WYKAZ ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW.....	25

Wstęp

Przyjęte założenia struktury i formy opracowania opierają się na wytycznych rekomendowanych przez Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków – *Gminny program opieki nad zabytkami. Poradnik Metodyczny*. Podstawą merytoryczną dla warstwy dokumentacyjnej związanej z historią i dziedzictwem kulturowym na terenie gminy Masłów są informacje zawarte w Monografii etnograficzno-turystycznej gminy Masłów (wydanie II. zmienione i uzupełnione w 2011r.), informacje przekazane przez radnych i sołtysów oraz istniejące dokumentacje obiektów zabytkowych, w tym karty rejestrowe Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2012-2015 jest dokumentem aktualizującym Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2007-2011 oraz dokumentem uzupełniającym do innych aktów planowania w gminie (Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Masłów, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego każdego z sołectw).

Program Opieki nad Zabytkami jest dokumentem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Działania te określone są w odniesieniu do całej gminy jako jednostki podziału administracyjnego, a nie odnoszą się jedynie do władz gminy, których bezpośredni wpływ na działalność instytucji sprawujących w różnej formie opiekę nad zabytkami jest ograniczony tylko do nielicznych.

Program stanowi podwalinę współpracy między samorządem gminy, właścicielami zabytków i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Współpraca ta rozwijana w kolejnych latach powinna przynieść lokalnej społeczności, i nie tylko, wymierne korzyści – zachowanie naszego dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.

Program ma określić swego rodzaju stan idealny, do którego należy dążyć w zakresie opieki nad zabytkami: wskazywać konieczne do wykonania zadania i sugerować sposoby ich realizacji poprzez określenie podstawowych założeń organizacyjnych, finansowych, promocyjnych i ochronnych. Istotnym celem programu jest dążenie do osiągnięcia odczuwalnej i akceptowanej społecznie poprawy w zakresie: stanu zachowania i utrzymania obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy Masłów, szeroko pojmowanego zasobu dziedzictwa kulturowego oraz zachowania krajobrazu kulturowego. Istotnym jest, aby poprawa ta dokonywała się przy partycypacji mieszkańców Gminy, w różnych formach ich życiowej aktywności (praca zawodowa, działalność społeczna, działania wynikające z prawa własności lub z użytkowania obiektów zabytkowych) zaangażowanych w opiekę nad zabytkami. Obowiązkiem władz publicznych w tym względzie jest z kolei pobudzanie i usprawnianie mechanizmów regulujących kwestie tej opieki oraz tworzenie i wspieranie inicjatyw mających taką opiekę na celu.

I. Podstawa prawna opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Podstawę prawną do opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami stanowi *ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2003r. nr 162 poz.1568 z późn. zm.), która w art. 87 ust. 1 zobowiązuje wójta do sporządzenia na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami.

Program ten ma na celu, w szczególności:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

II. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Konstytucja RP (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn.zm.) w przepisach art.5, art. 6 ust. 1 i art. 86 objęła zabytki ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela.

Głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest **ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (Dz. U. Nr 162 poz.1568 z późn. zm.). Ustawa stanowi podstawę prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce. Określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków.

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie zabytków (art.3, 6):

Zabytek jest to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki lub zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną artystyczną lub naukową.

- Zabytki nieruchome są to krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych osobistości bądź instytucji.
- Zabytki ruchome są to dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje, numizmaty oraz pamiątki historyczne (militaria, sztandary, pieczęcie, odznaki, medale i ordery), wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne oraz przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.
- Zabytki archeologiczne są to pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie; zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków; udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków; przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę; kontrole stanu zachowania i przeznaczenia zabytków; uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Opieka nad zabytkiem sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków: naukowego badania i dokumentowania zabytku; prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości; popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii kultury.

Ustawowej ochronie podlegają również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Art. 7 ustawy o ochronie zabytków definiuje w zamkniętym katalogu następujące formy ochrony zabytków:

1. **wpis do rejestru zabytków**, który dla zabytków znajdujących się na terenie

województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków;
Zgodnie z art. 9. ust.1 do rejestru zabytków (...) *wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku.* (art. 9 ust.2)

Zgodnie z art. 10. ust. 1 *do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę* (art. 10 ust.2).

Sposób prowadzenia rejestru oraz ewidencji zabytków określa Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. (Dz. U. Nr 113, poz. 661)

2. **uznanie za pomnik historii** zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego;
3. **utworzenie parku kulturowego** w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się pod względem krajobrazowym terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej; park kulturowy może utworzyć na podstawie uchwały rada gminy po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;
4. **ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego**, dotyczące w szczególności zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia; innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych; w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się również, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. W art. 7 ust. 1, pkt 9 **ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn.zm.) zostały określone zadania własne gminy: „*zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami*”.

Oprócz pkt. 9, odnoszącego się bezpośrednio do ochrony i opieki nad zabytkami, wymienione powyżej sprawy, niosą ze sobą ogromne możliwości związane z szeroko pojętą ochroną zabytków, a także umożliwiają nawiązanie formalnej współpracy z organizacjami, mającymi zapisaną w swym statucie opiekę nad zabytkiem.

Ponadto uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami znajdują się w wielu innych obowiązujących ustawach.

III. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2012-2015 koresponduje z założeniami dokumentów programowych województwa świętokrzyskiego oraz dokumentami krajowymi.

III.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami – relacje GPOnZ z dokumentami sporządzanymi na poziomie krajowym:

- tezami do opracowania Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami
- Narodową Strategią Kultury na lata 2004-2013
- Narodowym Programem Kultury „Ochrona Zabytków Dziedzictwa Kulturowego na lata 2004-2013”

III.1.1 Tezy do opracowania Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami – relacja Programu

Celem programu jest wzmocnienie ochrony i opieki nad materialną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków w Polsce. Dokument ten określa kierunki działań i zadania, które winny być podjęte dla realizacji zamierzonego celu.

Do czasu zakończenia prac nad Programem opieki nad zabytkami gminy Masłów na lata 2012-2015 nie ukończono prac nad programem krajowym, przyjęto jednakże poniżej przedstawione założenia, które będą wchodziły w jego zakres:

1. Sfera ochrony zabytków dotycząca postępowania konserwatorów, pracowników urzędów, restauratorów dzieł sztuki, architektów, urbanistów, archeologów, właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych w której wskazano siedem podstawowych zasad konserwatorskich:

- zasady *primum non nocere*,
- zasady maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych),
- zasady minimalnej niezbędnej ingerencji (powstrzymywania się od działań niekoniecznych),
- zasady, zgodnie z którą usuwać należy to (i tylko to), co na oryginał działa niszcząco,
- zasady czytelności i odróżnialności ingerencji,
- zasady odwracalności metod i materiałów,
- zasady wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

2. Uwarunkowania dotyczące ochrony i opieki nad zabytkami:

- określenie stanu zabytków ruchomych i nieruchomych, zabytków archeologicznych i techniki, a także ocena i stan krajowych zasobów pomników historii i obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa
- ocena stanu służb związanych z ochroną i opieką nad zabytkami, stanu uregulowań prawnych, organizacyjnych i finansowych

3. Działania o charakterze systemowym:

- powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną, ochrony przyrody, polityką przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa
- przygotowanie strategii i głównych założeń ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce oraz wprowadzenie jej do polityk sektorowych

4. System finansowania:

- stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej

5. Dokumentowanie, monitorowanie i standaryzacja metod działania. Ujednolicenie metod działań profilaktycznych, konserwatorskich, restauratorskich i ochronnych

6. Kształcenie i edukacja, kształcenie specjalistyczne, podyplomowe i system uznawalności wykształcenia, edukacja społeczeństwa, edukacja właścicieli i użytkowników

7. Współpraca międzynarodowa

III.1.2 Narodowa Strategia Kultury na lata 2004-2013 i Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków Dziedzictwa Kulturowego na lata 2004-2013”

Przyjęta przez Radę Ministrów 21 września 2004r. jest dokumentem, w którym w oparciu o rzetelną analizę podjęto próbę określenia zasad polityki kulturalnej państwa w warunkach rynkowych. Stanowi ona podstawę do dalszych systemowych rozwiązań w dziedzinie kultury.

Misją strategii jest *zrównoważony rozwój kultury jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwój regionów.*

Uznając kulturę za jeden z podstawowych czynników rozwoju regionów zapisano w strategii następujące priorytety:

- wzrost efektywności zarządzania kulturą,
- wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie działalności kulturalnej i w systemie upowszechniania kultury,
- wzrost uczestnictwa i wyrównanie szans w dostępie do szkolnictwa artystycznego, dóbr i usług kultury,
- poprawa warunków działalności artystycznej,
- efektywna promocja twórczości,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków,
- zmniejszenie luki cywilizacyjnej przez modernizację i rozbudowę infrastruktury kultury.

Instrumentami wdrażania *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury* są narodowe programy kultury. Jednym z kilku programów poświęconym działaniom podejmowanym w sferze materialnej spuścizny kulturowej Polski jest *Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego”*. Główną przesłanką do sformułowania Narodowego Programu Kultury *„Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”* jest uznanie zasobów

dziedzictwa za podstawę rozwoju kultury i upowszechniania kultury, a także za potencjał regionów, służący wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystów, inwestorów i mieszkańców.

Celem strategicznym programu jest poprawa stanu i dostępności zabytków poprzez:

- tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków,
- kompleksową rewaloryzację zabytków i ich adaptację na cele społeczne,
- zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych,
- promocję polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą,
- wzmocnienie zasobów ludzkich w sferze ochrony zabytków,
- podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej dziedzictwa kulturowego,
- tworzenie warunków rozwoju i ochrony dziedzictwa kulturowego,
- zabezpieczenie zabytków i archiwaliów przed nielegalnym wywozem za granicę.

III.2 Relacje GPOnZ z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu:

- Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego,
- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego
- Strategią Rozwoju Turystyki w Województwie Świętokrzyskim na lata 2006-2014
- Programem Opieki nad Zabytkami w Województwie Świętokrzyskim na lata 2007-2011

III.2.1 Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego

W *Strategii Rozwoju Województw Świętokrzyskiego do 2020 r.* przyjętej Uchwałą Nr XLII/508/06 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dn. 26 października 2006 r. za główną misję uznano podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego oparte na zintegrowanym rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Jednym z celów warunkowych tych działań jest zawarta w strategii ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury. Wśród priorytetów tych działań wyróżniono ochronę i udostępnienie dziedzictwa kulturowego jako istotny element wpływający na pozytywny wizerunek regionu oraz podstawę jego oferty turystycznej. Wskazuje jednocześnie, że udostępnienie obiektów zabytkowych oraz ich promocja przyczyni się zarówno do stworzenia nowych miejsc pracy jak również pozwoli na pozyskanie dodatkowych środków na ich renowację. Podkreślono również konieczność kultywowania tradycji i zasobów kultury niematerialnej połączonej z tworzeniem regionalnych i lokalnych produktów turystycznych.

III.2.2 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego przyjęty Uchwałą Nr XXIX/399/02 z dn. 26 kwietnia 2002 r. wskazuje na własną, ukształtowaną na przestrzeni dziejów specyfikę kulturową regionu świętokrzyskiego o istotnym potencjale turystycznym, jednakże nie jest on w pełni wykreowany i wykorzystywany.

Głównym celem polityki przestrzennej w zakresie zagospodarowania zasobów dziedzictwa kulturowego powinna być **skuteczniejsza ochrona i rewaloryzacja tych zasobów oraz racjonalne ich udostępnienie z myślą o poszerzaniu wiedzy, zwłaszcza młodego pokolenia, świadomości historycznej obywateli, a także wykorzystaniu jako czynnika rozwoju gospodarczego i promocji**. Istotnym zadaniem będzie także wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w procesie pobudzania i utrwalania tożsamości regionalnej ogółu mieszkańców przy jednoczesnym zachowaniu i kultywowaniu specyfiki lokalnej i subregionalnej. Biorąc pod uwagę powyższe cele i uwarunkowania samorząd województwa ustalił listę zadań priorytetowych:

- Tworzenie warunków do ochrony krajobrazu kulturowego i pojedynczych zabytków przed zniszczeniem i dewaloryzacją — przestrzenne oddalenie lub likwidacja źródeł dewaloryzacji
- Objęcie ochroną prawną obszarów o najcenniejszych walorach dziedzictwa Kulturowego
- Tworzenie warunków do udostępnienia dziedzictwa kulturowego na cele turystyczne i promocyjno-kulturotwórcze
- Wkomponowanie walorów dziedzictwa kulturowego we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne i środowiskowe
- Utrzymanie i restytucja specyfiki kulturowej województwa, głównego elementu tożsamości regionalnej i wyróżnika regionu w procesie integracji z UE

Gmina Masłów zgodnie z określoną w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” strukturą funkcjonalno-przestrzenną została zakwalifikowana do potencjalnego obszaru metropolitarne ośrodka wojewódzkiego — Kielce. Ponadto większość obszaru gminy (za wyjątkiem wschodnich obrzeży) zaliczono do strefy rozwoju wielofunkcyjnego opartego generalnie o funkcje nierolnicze. Część wschodnią zakwalifikowano natomiast do obszaru o przewadze korzystnych warunków rozwoju rolnictwa, który wymaga jednak restrukturyzacji i uzupełnienia funkcjami komplementarnymi.

Wiodącymi obecnie kierunkami zagospodarowania gminy są: dynamicznie rozwijające się mieszkalnictwo, usługi i drobna przedsiębiorczość. Gmina charakteryzuje się podwyższoną dynamiką aktywności społeczno-gospodarczej oraz postępującym różnicowaniem się procesów ekonomicznych i urbanizacyjnych. Powstają zaczątki pasm aktywności gospodarczej usytuowane przede wszystkim w bezpośrednim sąsiedztwie Kielc i na obszarach korzystnie skomunikowanych. Wiodące w przeszłości rolnictwo jest obecnie funkcją uzupełniającą o charakterze regresywnym. Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe predysponują gminę do aktywizacji funkcji turystycznej. Kluczowym elementem infrastruktury o randze metropolitarnej jest lotnisko w Masłowie, które winno osiągnąć standard regionalnego portu lotniczego.

Jednocześnie na terenie gminy ma miejsce wysoka koncentracja zagrożeń rozwoju, związanych głównie z żywiołową urbanizacją i ekspansją mieszkalnictwa oraz lokalnie przemysłem wydobywczym. Konieczne jest więc zahamowanie i likwidacja niekorzystnych trendów prowadzących do zagrożeń ładu przestrzennego i degradacji środowiska przyrodniczego, które powinno być realizowane drogą rozwoju zrównoważonego, prowadzącą do osiągnięcia symbiozy środowiska zurbanizowanego z przyrodą. Winny być jednocześnie respektowane ograniczenia związane z położeniem części gminy w parku narodowym i jego otulinie oraz w obszarze chronionego krajobrazu.

Sprecyzowanymi w „Planie...” uwarunkowaniami, wpływającymi na zagospodarowanie gminy Masłów w zakresie dziedzictwa kulturowego i ładu przestrzennego są:

- małe nasycenie gminy zabytkami nieruchomymi, brak ruchomych dóbr kultury,
- słabe oznakowanie zabytków,
- niska estetyka zabudowy,
- lokalnie chaotyczna urbanizacja.

III.2.3 Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Świętokrzyskim na lata 2006-2014

Przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego nr XXV/404/06 z dnia 6 lutego 2006r. w analizie walorów turystycznych regionu zwraca szczególną uwagę na walory antropogeniczne, będące efektem działalności człowieka. Zabytkowym obiektem istniejącym na terenie województwa świętokrzyskiego, również tym zgromadzonym w muzeach, przypisuje rolę wspomagającą walory naturalne dla wzrostu atrakcyjności turystycznej. Turystyka jest ważnym instrumentem polityki regionalnej, pozwalającym na wyrównywanie różnic społeczno-ekonomicznych. Wykorzystanie walorów historycznych do rozwoju turystyki poprzez turystyczne udostępnienie zabytków i ich promocję, pozwoli na pozyskanie dodatkowych środków na ich renowację i pozytywnie wpłynie na kształtowanie poczucia tożsamości narodowej.

Województwo świętokrzyskie jest regionem o wielowiekowej historii, bogatym w świadectwa działalności człowieka sprzed tysięcy lat. Wielość i różnorodność obiektów zabytkowych powodują, iż każdy odwiedzający znajdzie coś dla siebie. Wiele obiektów to zabytki unikalne na skalę Polski i/lub Europy. Istotne dla rozwoju turystyki są nie tylko obszary charakteryzujące się dużym nasyceniem zabytkami, ale również miejscowości, w których istnieją wybitne pojedyncze obiekty, założenia zabytkowe lub zachowane układy urbanistyczne.

Zgodnie z koncepcją rozwoju turystyki w regionie - ***Misją województwa świętokrzyskiego jest tworzenie i wdrażanie wysokiej jakości, unikalnych produktów turystycznych, odpowiadających na wiązkę potrzeb turystów, tworzenie atmosfery przyjaznej turystom i warunków przyjaznych inwestorom, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.***

Idei stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej regionu przy wykorzystaniu jego potencjału służyć mają cele operacyjne, wśród których wymienia się – kreację i rozwój konkurencyjnych produktów turystycznych.

III.2.4 Program Opieki nad Zabytkami w Województwie Świętokrzyskim na lata 2007-2011

W pracach przygotowawczych do Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2012-2015 wzięto pod uwagę Program Opieki nad Zabytkami w Województwie Świętokrzyskim na lata 2007-2011 ze względu na to, że nie zostały jeszcze zakończone prace nad programem na lata 2012-2015

Program opieki nad zabytkami w województwie świętokrzyskim na lata 2007-2011 przyjęty został przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego Uchwałą Nr VIII/149/07 z dn. 2 lipca 2007 r. Program określa następujące cele strategiczne:

I. Wieś i miasteczko – właściwe ukierunkowanie prac planistycznych i ich realizacji dążących do zachowania starych układów ruralistycznych oraz walorów tradycyjnych wsi jako wyróżniki tożsamości regionu.

II. Krajobraz kulturowy w powiązaniu z układami urbanistycznymi – na terenach posiadających szczególne wartości przyrodniczo-kulturowy (np. Chęciny, Wiślica) jednostki

osiedleńcze powinny otrzymać atrakcyjną szatę architektoniczną, a jej inspiracją powinny być wartości kulturowe.

III. Dziedzictwo żywe – dokumentowanie, popularyzacja, promocja i edukacja związana z dziedzictwem kulturowym. Utrzymanie walorów krajobrazu kulturowego będące podstawą lokalnej tożsamości opierać się musi na wzroście świadomości co do jej charakteru i wartości aby proces ochrony nie był wymuszony nakazami administracyjnymi, a stało się procesem naturalnym i przez to było wielokrotnie bardziej skuteczne.

IV. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

IV.1 Relacje GPOnZ z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy:

IV.1.1 Strategia rozwoju gminy Masłów w latach 2008-2020

Celem głównym zagospodarowania przestrzennego gminy Masłów jest osiągnięcie trwale zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego zmierzającego do utrzymania równowagi między koniecznością zachowania cennych walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych a potrzebą wskazania atrakcyjnej oferty terenów pod różne formy zabudowy. A jeden z celów strategicznych obejmuje: Ochronę i udostępnienie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych poprzez cel operacyjny: Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla integracji społeczności lokalnej oraz kształtowaniu atrakcyjnego wizerunku gminy. Na zasoby dziedzictwa kulturowego gminy Masłów składają się obiekty stanowiące świadectwo minionej epoki oraz posiadające wartość historyczną, artystyczną lub naukową: zabytki ruchome, stanowiska archeologiczne na terenie Gminy, strefy ochrony konserwatorskiej, a także dobra kultury współczesnej: przydrożne krzyże i figurki, pomniki, mogiły poza cmentarzami.

IV.1.2 Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Masłów

Ze względu na dezaktualizację przepisów prawnych określających zawartość Studium oraz konieczność uzupełnienia i poszerzenia zawartej w tym dokumencie problematyki o zagadnienia związane z członkostwem Polski w UE oraz ustalenia nowych programów gminnych i wojewódzkich (posiadających w odniesieniu do studium charakter nadrzędny) zaszła potrzeba zmiany lub uaktualnienia całości treści „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Masłów*”. *Zmiana studium* opracowana została w 2006r. przez Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego w Kielcach i przyjęta przez Radę Gminy uchwałą nr XLVII/382/2006 w dniu 19 października 2006r.

Zmiana studium uwzględniła problematykę środowiska kulturowego, w tym:

- stref ochrony konserwatorskiej,
- obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków,
- stanowisk archeologicznych w gminie,
- pomników przyrody i obszaru chronionego krajobrazu.

W wyszczególnionych rozdziałach zawarte zostały elementy stanu zachowania poszczególnych obiektów wraz z wykazem działań, które są postulowane dla zachowania walorów kulturowych gminy. Wymieniono obiekty, które kwalifikują się do wpisu w rejestrze

zabytków oraz obszary, którym gmina może nadać status prawem chronionego krajobrazu, użytku ekologicznego lub też stanowiska dokumentacyjnego. Przede wszystkim wyznaczono miejsca i zakres współdziałania w zakresie ochrony środowiska kulturowego z wojewódzkim konserwatorem zabytków, nadzoru archeologicznego z wojewodą.

IV.1.3 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy

Gmina Masłów posiada miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla każdego sołectwa uchwalone przez Radę Gminy w latach 2008-2010.

Stosowne miejsce w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego znajdują zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej (m.in. obiekty małej architektury sakralnej – przydrożne kapliczki, krzyże).

Analiza treści zapisów i rysunku poszczególnych planów zagospodarowania przestrzennego wykazuje zgodność z kierunkami zapisanymi w dokumentach wymienionych wcześniej. Ponadto w procesie planistycznym uzyskano uzgodnienie projektów od wojewódzkiego konserwatora zabytków, co świadczy o tym, że gmina zamierza kontynuować swoje działania w płaszczyźnie ochrony środowiska kulturowego, w tym ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

IV.2 Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

Po raz pierwszy nazwa Masłów pojawia się w 1573 roku. Pochodzi ona od staropolskiej nazwy osobowej - Masło. Po przejściu dóbr biskupów krakowskich na własność skarbu Królestwa za czasów Dyrekcji Głównej Górniczej w Kielcach po roku 1816, Masłów należał do tzw. dóbr górniczych. W roku 1827 liczył około 800 mieszkańców. Przymyślnie w XVII w. istniała tu kaplica a przy niej cmentarz grzebalny. Dowodem tego może być tablica nagrobna zmarłej w 1653 roku Katarzyny Jurkiewiczówny zlokalizowana przy dzisiejszym kościele. Według podań księdza W. Sierakowskiego, od 1835 roku w omawianej kaplicy odprawiane były nabożeństwa niedzielne i świąteczne. W 1876 roku kaplica została generalnie przebudowana według projektu Franciszka Kowalskiego przez miejscowych włościan starających się o stworzenie samodzielnej parafii. Około 1890 r. kaplica stała się filialnym kościołkiem parafii św. Wojciecha w Kielcach. Na mocy dekretu biskupa Augustyna Łosińskiego ogłoszonego w 1918 roku, w Masłowie erygowano Parafię pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego. W latach 1927 – 1937 wybudowano obecny kościół. Gmina Masłów została utworzona uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach 8 grudnia 1972 roku, z siedzibą gminnej rady narodowej w Masłowie. W skład nowo utworzonej gminy weszły obszary sołectw: Barcza, Brzezinki, Ciekoty, Dąbrowa, Wiśniówka, Masłów Drugi, Masłów Pierwszy, Mąhocice Kapitulne, Mąhocice Scholasteria i Wola Kopcowa (Dziennik Urzędowy 1972).

IV.3 Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

IV.3.1 Zabytki wpisane do rejestru zabytków

Ustawową formą ochrony zabytków w odniesieniu do zasobów występujących na obszarze gminy Masłów jest rejestr Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach. Wykaz obiektów zabytkowych, objętych ścisłą ochroną konserwatorską, stan na 08.12.2011r. znajduje się w Załączniku nr 1, poniżej krótka charakterystyka obiektów.

1. Parki podworski – Ciekoty (nr rej. ŚWKZ A.416 z 04.11.2009r.)

Jedynym przykładem założenia dworsko – parkowego a w zasadzie jego reliktem na terenie gminy Masłów jest park podworski w Ciekotach, gdzie swoje dzieciństwo spędził Stefan Żeromski.

Z danych przedstawionych przez mgr D. Uruską w „Katalogu Zabytkowych założeń zielonych w województwie kieleckim” wynika, że już w 1829 r. istniał tu folwark z ogrodem. Wg dokumentów Dyrekcji Ubezpieczeń z 1857 r., zabudowania dworskie we wsi Ciekoty należały do rządu. Wykaz nieruchomości obejmował następujące zabudowania dworskie: dom mieszkalny pod gontem, dom mieszkalny pod gontem przystawiony winklem, obora drewniana pod słomą, stajnia drewniana pod słomą, stodoła drewniana pod słomą, młyn wodny pod gontem. Od 1869 r. folwark ten dzierżawił od rządu Wincenty Żeromski ojciec Stefana Żeromskiego. Wybitny pisarz spędził tu dzieciństwo i młodość do 1883 r. Opisy Ciekot odnajdujemy m.in. w „Dziennikach” – „...kontury dworku naszego tak się cudownie, otulone w lip ramiona, od zachodzącego słońca odbijały, żem go nie poznał... Modrzew, mój ukochany modrzew, przedmiot moich zachwytów, kołysał się tak poważnie, staw, w którym łagodnie siwo zarysowana odbija się Łysica ...Dworek nasz biały odbił się w tym zwierciadle całkowicie z swym gankiem, tak prześlicznie dzikim obrośniętym winem, z swymi błyszczącymi oknami, z lipami, modrzewiem, wierzbami i gruszą...”

Z opisów tych wynika, że był to typowy dworek polski. Prawdopodobnie były tu elementy tj.: zajazd – dwór – salon. Dużą rolę odgrywało powiązanie z krajobrazem, osie widokowe skierowane na naturalne dominanty – „góry domowe” – Radostową i Łysicę. W 1900 r. dwór spłonął, natomiast zabudowania folwarczne prawdopodobnie rozebrano po II wojnie światowej.

Park położony jest w południowym rogu trójkąta zabudowy wsi, na najbardziej wysuniętym na południe jej krańcu. Droga prowadząca obok ogrodu od strony zachodniej prowadzi do wsi Ciekoty (dawne Mąchocice-Radostowa). Obie miejscowości oddziela szeroka dolina rzeki Lubrzanki. Teren parku ma kształt czworoboku nachylonego w kierunku południowym z ekspozycją widokową na góry. Aktualnie na tym terenie znajduje się zbiornik wodny, pole biwakowe i związana z nim infrastruktura oraz amfiteatr letni ze sceną – idealny do organizacji imprez kulturalnych typu Biesiada Masłowska czy też dożynki gminne; od zachodu granicę stanowi zalew, a od południa bezimienny strumyk – dopływ Lubrzanki. Nie ma zabudowań folwarcznych. W 1969 r. w 100 rocznicę urodzin pisarza, w miejscu przypuszczalnej lokalizacji dworu postawiono tablicę pamiątkową, a kilkanaście metrów dalej stoi pomnik z tekstem z *Puszczy Jodłowej*:

„Każda trudna, duża i ciężka praca (...) mierzy się w mej wyobraźni (...) na wysokość góry Radostowej. Jestem oto u jej podnóża (...) Widzę już mój kres i mój cel: rodzinny dom”.

W latach 2009-2011 zrealizowano projekt „Dworek Stefana Żeromskiego-Szklany Dom-Ikona regionu świętokrzyskiego” dofinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 (działanie 2.3 Promocja gospodarcza i turystyczna regionu), postawiono budynek Centrum Edukacyjnego „Szklany Dom” oraz zrekonstruowano Dworek Stefana Żeromskiego. Prace budowlane poprzedzone zostały konsultacjami ze Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w celu uniknięcia naruszenia ścisłej ochrony konserwatorskiej parku podworskiego, gdyż wpisany jest do rejestru WKZ i podlega takiej ochronie prawnej.

2. Kaplica p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej wraz z otoczeniem w granicach muru – Domaszowice – Stara Wieś (nr rej. ŚWKZ A.418 z 04.11.2009r.)

Kaplica ta jest jedną z 13 kaplic ufundowanych przez wspomnianego wyżej ks. Ćwiklińskiego, prałata, scholastyka katedry kieleckiej, który w latach 80-tych rozbudowywał kościół św. Wojciecha w Kielcach, do parafii którego w 1889r. została włączona omawiana kaplica. Obiekt ten posiada cechy budownictwa miejscowego oraz neogotyku (wieża). Ma duże walory krajobrazowe.

Kaplica leży w rozwidleniu drogi tworzącym mały plac otoczony od: zachodu i południowego wschodu zagrodami wiejskimi, od południa niezabudowany, stąd roztacza się rozległy widok. Ta orientowana kaplica, pierwotnie cmentarna leży na małym, zadrzewionym cmentarzu, otoczonym murem. Przy murze, na kamiennym postumencie znajduje się żeliwny krucyfik.

Omawiany zabytek został założony na planie leżącego prostokąta z węższym, półkolistym zamkniętym prezbiterium, 3 kondygnacyjną wieżyczką od zachodu i zakrystią przylegającą do południowej ściany prezbiterium. Zróżnicowanie przestrzenne bryła zawdzięcza różnicom wysokości pomiędzy nawą a zakrystią.

Więźba jest konstrukcji krokwiowej, dach pokryty jest blachą ocynkowaną. Wewnątrz znajdują się ołtarze drewniane, w ołtarzu w prezbiterium jest współczesny obraz Matki Boskiej Częstochowskiej, w ołtarzu poł. – obraz Św. Franciszka, w ołtarzu półn. – Św. Floriana. Przy wejściu znajduje się kropielnica z piaskowca, ponad nią tablica pamiątkowa.

3. Góra Radostowa w granicach Gminy Masłów – Ciekoty i Mąchocice Kapitulne (nr rej. ŚWKZ A.316 z 17.08.2009r.)

Ze względu na walory historyczne jak i wysoką wartość estetyczno-krajobrazową Góra Radostowa, „domowa góra” Stefana Żeromskiego utrwalona w literaturze polskiej, podlega ochronie w naturalnym stanie krajobrazu nieskażonego działalnością ludzką. W związku z czym wokół tej góry wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej: A i B. Strefa B została odłączona Decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z 22.04.1996 r. w związku z utratą walorów krajobrazowych, do czego przyczyniło się wprowadzenie dysharmonijnej zabudowy w obrębie omawianej strefy.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla sołectw Ciekoty i Mąchocice Kapitulne wyznaczono strefę ochrony konserwatorskiej Góry Radostowej - strefa A, w obrębie której wprowadzono następujące zasady zagospodarowania:

- użytkowanie terenu objętego ścisłą ochroną winno się ograniczyć do upraw rolniczych i leśnych,
- nie dopuszcza się nowej zabudowy budynkami letniskowymi, mieszkalnymi, gospodarczymi, produkcyjnymi, garażami,
- zakazuje się dokonywać sprzedaży terenu na działki letniskowe i ogradać,
- zabrania się wydobywania kamienia.

4. Kaplica p.w. Św. Józefa Robotnika wraz ze starodrzewiem wokół kaplicy i murem okolnym – Wola Kopcowa (nr rej. woj. kieleckiego 530 z 08.09.1969r.)

Występuje kilka teorii lokalizacji omawianej kaplicy. Pierwsza z nich głosi, iż kaplica ta stała w XIX w. na tzw. Kopcówkach koło Cedzyny, skąd przeniesiono ją w obecne miejsce w połowie stulecia. Druga teoria wiąże powstanie kaplicy z działalnością kanonika katedry kieleckiej – księdza Józefa Ćwiklińskiego, którego inicjatywie przypisuje się powstanie ok. 13 kaplic w okolicach miasta Kielce, m.in. tej, w woli Kopcowej.

Z dniem 17 kwietnia 1918 r. Wola Kopcowa przestała należeć do parafii katedry kieleckiej i przeszła w obręb tworzonej wówczas parafii w Masłowie. Jest to kaplica drewniana, bezstyłowa o konstrukcji zrębowej, z zewnątrz szalowana deskami, wewnątrz otynkowana. Posiada krokwiowo – jętkową konstrukcję dachu. Na dachu pokrytym gontem wznosi się sześcioboczna sygnaturka i cebulasty hełm blaszany z krzyżem. Omawiana kaplica jest jednonawowa. Do prostokątnej nawy przylega zamknięte trójbocznie prezbiterium. Przy kaplicy znajdują się dwie małe przybudówki – od pn. – zakrystia a od zach. – kruchta frontowa. Wewnątrz znajduje się obraz Matki Boskiej Częstochowskiej w klasycystycznej oprawie.

Obecne ogrodzenie kaplicy wzniesiono ok. 1992 r. Jest ono półpełne, obłożone piaskowcem z niską podmurówką, na której znajdują się czworoboczne słupy, między niemi przęsa ze sztachet. Od południowej strony kaplicy znajdują się dwie stare lipy.

W chwili obecnej w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego rozpatrywany jest wniosek o skreślenie z rejestru starodrzewu i muru okólnego. Po zakończeniu postępowania zostanie nadany kaplicy nowy numer rejestru.

IV.3.2 Ustalenia ochrony ujęte w przepisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

1. Obiekty wpisane do ewidencji zabytków, podlegające prawnej ochronie dóbr kultury na podstawie przepisów szczególnych, podlegają następującym warunkom zagospodarowania:

- utrzymanie i zakaz przekształceń powodujących obniżenie ich wartości historycznych, estetycznych lub architektonicznych,
- dopuszcza się przebudowę, nadbudowę i rozbudowę oraz zmianę funkcji obiektów zabytkowych przy zachowaniu cech stylowych, gabarytów bryły, kształtu dachu i detalu architektonicznego,
- rozbiórka obiektów może być przeprowadzona w przypadkach uzasadnionych po uzyskaniu pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i wykonaniu na koszt inwestora inwentaryzacyjnej dokumentacji pomiarowo-fotograficznej,
- dopuszcza się lokalizację nowych budynków na tych samych działkach, na których znajdują się w/w obiekty i zespoły zabytkowe oraz działkach do nich przyległych, pod warunkiem zharmonizowania skali zabudowy historycznej i współczesnej oraz wkomponowania elementów współczesnych w sposób nie naruszający charakteru miejsca i gabarytów obiektów historycznych,
- projekty zmian związane z naruszeniem elementów konstrukcyjnych lub przekształceniem wyglądu zewnętrznego wymienionych obiektów i zespołów zabytkowych oraz działek do nich przyległych, mogą być realizowane w porozumieniu z właściwym organem ds. ochrony zabytków.

2. Na wyznaczonych terenach stanowisk archeologicznych (strefa archeologicznej ochrony biernej) obowiązują następujące zasady i wymagania ochrony:

- zakaz dewastacji terenu poprzez zmiany ukształtowania terenu,
- wszelka działalność inwestycyjna wymaga uzgodnień z właściwym organem ds. ochrony zabytków,

- nakaz objęcia wszelkich robot ziemnych na terenie strefy nadzorem archeologicznym lub wyprzedzającymi inwestycję badaniami ratowniczymi prowadzonymi na koszt inwestora.

3. Ochroną zostały objęte znajdujące się na terenie sołectwa **dobra kultury współczesnej** (nie wpisane do rejestru bądź ewidencji zabytków), w szczególności: pomniki, krzyże i figury przydrożne, mogiły znajdujące się poza cmentarzami, dla których ustalono następujące zasady:

- utrzymuje się obiekty stanowiące dobra kultury współczesnej z zachowaniem ich substancji i detali technicznych,
- zakazuje się przekształcania obiektów w sposób powodujący obniżenie ich wartości kulturowych,
- dopuszcza się przebudowę obiektów pod warunkiem, że nie spowoduje ona utraty cech obiektu.

IV.4 Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Zgodnie z art. 22 ust 4 Ustawy Gmina Masłów prowadzi gminną ewidencję zabytków, do której wpisano zabytki wytypowane do ochrony przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków ze względu na metrykę, wartości historyczne lub stylowe. Ponadto posiadana w Urzędzie Gminy Masłów dokumentacja pozwala zakwalifikować obiekty zabytkowe do ochrony, mimo że nie są wpisane do rejestru zabytków. Wykaz zabytków znajduje się w Załączniku nr 2 do Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2012-2015, poniżej zaś opis zasobów.

Architektura sakralna

Do zabytków architektury sakralnej na obszarze gminy Masłów należą: kaplica p.w. Św. Józefa Robotnika w Woli Kopcowej, kaplica w Domaszowicach – Starej Wsi, zespół kościoła parafialnego p.w. Przemienienia Pańskiego w Masłowie Pierwszym oraz cmentarze, a także wszystkie przydrożne krzyże oraz kapliczki.

Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego w Masłowie Pierwszym.

Parafia Przemienienia Pańskiego została erygowana 19.IV.1918 r. przez Bpa Augustyna Łosińskiego, wydzielono ją z macierzystej parafii Św. Wojciecha w Kielcach. Kościół murowany zbudowano w latach 30-tych XX wieku na podstawie projektu architekta Jana Sasa – Zubrzyckiego, na miejscu drewnianego kościoła z 1835 r. Omawiany kościół był konsekrowany 5.VI. 1960 r. przez bpa Jana Jaroszewicza. Obiekt ten remontowano kilkakrotnie w 1977 r. i w 1983 r. Kapitałny remont organów przeprowadzono w 1992 r., natomiast polichromię odnowiono w 1993 r. Kościół p.w. Przemienienia Pańskiego jest usytuowany na niewielkim wzniesieniu. Wspaniałej iluminacji kościoła gmina zawdzięcza wygraną w konkursie „Na najlepiej oświetloną gminę roku 2003”.

Cmentarze znajdujące się w ewidencji konserwatorskiej

- Cmentarz parafialny stary z XIX w. w Brzezinkach,
- Cmentarz parafialny nowy z 1958 r., w Brzezinkach, teren w granicach ogrodzenia,
- Cmentarz parafialny w Masłowie Pierwszym, teren w granicach ogrodzenia.

Wśród zachowanych zabytków na terenie gminy Masłów zdecydowanie dominują drewniane domy mieszkalne i zagrody. Pochodzą one głównie z początków XXw. Do dziś zachowały się w niektórych zagrodach drewniane stodoły, obory i mur– drewniane piwnice. Niestety część z tych obiektów już nie istnieje, a pozostałe w większości są obecnie zaniedbane i nieużytkowane.

Zespół osiedla robotniczego w Wiśniówce

W 1934 roku rozpoczęto budowę osiedla robotniczego w Wiśniówce. Osiedle to było przeznaczone dla pracowników zespołu kamieniołomów, własności Kieleckich Kopalni Surowców Skalnych. Oprócz domów mieszkalnych i budynków gospodarczych, w obrębie osiedla znalazły się m.in.: remiza strażacka oraz budynek administracyjno – socjalny z kaplicą – w którym funkcjonowała szkoła podstawowa do 2008r.

Wszystkie obiekty wchodzące w skład tego zespołu są drewniane o konstrukcji zrębowej, parterowe z poddaszem użytkowym i dachami krytymi gontem . W chwili obecnej domy znajdują się w rękach prywatnych właścicieli – głównie rodzin pracowników kamieniołomów. Ich stan jest w większości dobry. Jedyne mankament stanowią chaotyczne remonty, które różnicują wygląd budynków tj. np. wymiana pokrycia dachowego, wymiana okien, co skutkuje różnicami w kolorystyce, wielkości otworów okiennych w poszczególnych budynkach. Ponadto obiektem, który zdecydowanie negatywnie wyróżnia się z całego osiedla jest nowy obiekt administracyjno – socjalny kamieniołomów z płaskim – stropodachem i elewacjami pokrytymi białym sidingiem.

Pomniki

- Kamienny obelisk z żeliwną tablicą upamiętniający odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 r., poświęcony Twórcy legionów – marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu, odsłonięty 08.11.1998r. (60 lat po zniszczeniu poprzedniego pomnika przez Niemców) znajdujący się przy szkole w Wiśniówce,
- Żelazny krzyż na kamiennym cokole w Domaszowicach z napisem przypominającym patriotyczne manifestacje sprzed powstania styczniowego – „Błogosław Boże Twojemu ludowi” I.E.C. 1862.
- Figura św. Jana Nepomucena wykonana z piaskowca, w Woli Kopcowej przy starym trakcie z Kielc do Masłowa – w przedniej części figury widnieje data 1774r. i inicjały MS, wyżej nazwisko Kazimierz i Magdalena Przybylski i rok 1889 (prawdopodobnie data i nazwisko fundatorów renowacji) oraz inne inicjały z datami: XK 1860, MP1859.

Miejsca pamięci narodowej, groby o znaczeniu historycznym oraz osób szczególnie zasłużonych

(Na podstawie materiałów udostępnionych przez WSOZ w Kielcach jak m.in.: „Cmentarze I wojny światowej w województwie kieleckim” U. Oettingen, 1988, „Miejsca pamięci narodowej 1939 – 1945 w woj. kieleckim”)

- Pojedyncza mogiła opatrzona metalowym krzyżem zmarłego tragicznie z rąk hitlerowców z 17.10.1941 r. na cmentarzu w Masłowie,
- Mogiła 13 nieznanymi żołnierzami W.P. poległymi we wrześniu 1939 r., (przeniesiona z dawnego cmentarza na pn. od Brzezinek), na cmentarzu parafialnym nowym w Brzezinkach,
- Mogiła Franciszka Głowackiego, ps. Ryś – żołnierza A.K. z oddz. Wybranieccy z 1944 i oficerów W.P. poległymi we wrześniu 1939 r. ,(przeniesiona z dawnego cmentarza na pn. od Brzezinek), na cmentarzu parafialnym nowym w Brzezinkach,

- Mogiła nieznanego żołnierzy W.P. poległych w 1914–1939 (przeniesiona z dawnego cmentarza na pn. od Brzezinek), na cmentarzu parafialnym nowym w Brzezinkach, Mogiła żołnierzy 1914 – 1915 na cmentarzu parafialnym nowym w Brzezinkach,
- Mogiła Barbary Osuch, uczestniczki Powstania Warszawskiego w batalionie Parasol, z 1985 r. na cmentarzu parafialnym nowym w Brzezinkach,
- Miejscem pamięci narodowej, niestety na dzień dzisiejszy bez dokładnej lokalizacji, będącym jednocześnie świadectwem martyrologii jest również miejsce bestialskiego mordu prezydenta Kielc – Stefana Artwińskiego (1862 – 1939) w kamieniołomach na Wiśniówce.

IV.5 Zabytki archeologiczne

Południowo - zachodnia część gminy Masłów, podobnie jak część miasta i gminy Kielce oraz gminy Górno została objęta badaniami archeologicznymi, powierzchniowymi na obszarze AZP nr 85-63. Przeprowadzono je w kilku etapach od marca 1999 roku do października 2000 r. Kwerenda, którą objęto archiwa: Wydziału Archeologicznego WO SOZ w Kielcach, Muzeum Narodowego w Kielcach, Muzeum Archeologicznego w Krakowie i Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, ujawniła na tym obszarze kilkanaście stanowisk, głównie znanych z wcześniejszych badań J. Kuczyńskiego. Uwzględniono również stanowiska, które nie znalazły się w dokumentacji AZP z 1980r. W trakcie badań zweryfikowano pozytywnie jedynie stanowisko w Woli Kopcowej (AZP 58-63/7). Nowo odkryte stanowiska należą do kategorii śladów osadnictwa. Większość zweryfikowanych i odkrytych stanowisk – ogółem 28, znajduje się w sąsiedztwie dolin rzecznych i dolin strumieni. Duża części stanowisk z badań J. Kuczyńskiego jest położona na stokach niewielkich wzniesień związanych z ww. dolinami. Ślady osadnictwa odkryte w południowej części terenu objętego badaniami wystąpiły na terenach pagórkowatych poza dolinami. Obecność infrastruktury miejskiej oraz zachodzący na tych terenach proces odłogowania pól uprawnych, który rozpoczął się w latach 90. znacząco utrudniły badania nad osadnictwem. Podsumowując należy zwrócić uwagę na związek wykrytych faktów osadniczych z siecią hydrograficzną oraz na to, iż znaczny odsetek zweryfikowanych faktów osadniczych związanych jest z okresem średniowiecza, co pozwala przypuszczać, że dopiero w tym okresie rozpoczęto zagospodarowanie bagnistej i trudnodostępnej doliny Silnicy.

Stanowiska objęte są bierną ochroną archeologiczną, co oznacza konieczność w przypadku podejmowania wobec nich jakiegokolwiek działalności inwestycyjnej zapewnienia na koszt inwestora nadzoru archeologicznego, prowadzonego przez dyplomowanego archeologa na podstawie zezwolenia wydanego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub wyprzedzających badań ratowniczych, w zależności od zakresu inwestycji i stopnia naruszenia zabytkowych struktur.

Wykaz zabytków archeologicznych przedstawia Załącznik nr 3 do Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2012-2015.

V. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego. Analiza szans i zagrożeń

Analiza szans i zagrożeń oraz mocnych i słabych stron wynikająca z oceny stanu dziedzictwa kulturowego i uwarunkowań jego ochrony oraz realizowanej przez gminę Masłów polityki rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego przedstawia się następująco:

- Duża liczba zabytkowych obiektów sakralnych oraz zabytkowego budownictwa drewnianego
- Uwzględnienie ochrony dziedzictwa kulturowego w planowaniu przestrzennym oraz w programach prorozwojowych Gminy
- Wysoka aktywność mieszkańców w zakresie kultury
- Wysokie kompetencje władz i administracji samorządowej
- Walory krajobrazowe i przestrzenne Gminy
- Tradycje Gminy jako miejscowości letniskowej i związane z weekendowym ruchem turystycznym
- Potencjał turystyczno-rekreacyjny: ścieżki przyrodnicze, szlaki piesze i rowerowe, elementy infrastruktury turystycznej oraz baza usług turystycznych

Słabe strony:

- Mała ilość obiektów wpisanych do rejestru wojewódzkiego konserwatora zabytków
- zły stan zachowania najstarszych obiektów zabytkowych i związane z tym małe możliwości właścicieli z uzyskaniem środków finansowych na remont tych obiektów
- Ubytek zabytków nieruchomości z rejestru na skutek zniszczenia, wyburzenia
- Liczna grupa zabytków drewnianych wymagających dużego nakładu na prace konserwatorskie i remontowe (osiedle w Wiśniówce)
- Brak inwestorów zewnętrznych zainteresowanych rewitalizacją istniejących obiektów zabytkowych
- Brak zintegrowanego systemu informacji o obiektach zabytkowych przeznaczonych do zagospodarowania
- Niedostateczna edukacja o wartościach dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców
- Niewystarczające dofinansowanie do projektów dotyczących remontów, konserwacji zabytków, w tym dla prywatnych właścicieli
- Brak lub niska wiedza o prawnych zobowiązaniach właścicieli do należytego utrzymania obiektów historycznych
- Zanikanie tradycyjnej sztuki budowlanej i form budowlanych oraz zanik stosowania tradycyjnych materiałów

Szanse:

- Współfinansowanie z budżetu Gminy prac przy obiektach sakralnych
- Rozwój współczesnej sztuki ludowej opartej na tradycji, podtrzymanie obrzędowości ludowej i ochrona ginących zawodów
- Korzystne tendencje i prognozy w zakresie rozwoju turystyki kulturowej
- Wykorzystanie znaczenia niematerialnego dziedzictwa kulturowego jako ważnego elementu promocji gminy Masłów
- Stworzenie warunków do wykorzystania zasobu dziedzictwa materialnego na potrzeby funkcji kulturalnych i edukacyjnych
- Rozszerzenie współpracy międzyregionalnej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie doświadczeń międzynarodowych

- Wysoka aktywność i doświadczenie władz i administracji samorządowej w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych
- Wzrost dotacji na prace z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami, w tym na prace konserwatorskie
- Stworzenie i promocja lokalnych wzorców architektonicznych nawiązujących do tradycji miejsca
- Pozytywna rola Kościoła w dziedzinie ochrony zabytków
- Aktywny udział stowarzyszeń i instytucji kultury w kultywowaniu i zachowaniu lokalnego dziedzictwa

Zagrożenia:

- Dewaloryzacja krajobrazu kulturowego, szczególnie tradycyjnego osadnictwa wiejskiego przez niekontrolowany proces wprowadzania nowej zabudowy lub wymianę starej na nową o obcych formach, odkształceniach
- Niewłaściwe regulacje prawne umożliwiające niekontrolowaną urbanizację na obszarach cennych krajobrazowo skutkującą zagrożeniem krajobrazu kulturowego
- Postępująca degradacja obiektów zabytkowych wskutek nadmiernej eksploatacji oraz niedostosowania sposobu użytkowania do charakteru zabytku
- Dewastacje, kradzieże, podpalenia obiektów zabytkowych
- Ekspansja inwestycyjna w historyczne układy urbanistyczne wsi
- Brak odpowiednich przepisów pobudzających sponsorowanie kultury i ochrony zabytków
- Traktowanie konieczności ochrony dziedzictwa kulturowego jako problemu konfliktogennego i ograniczającego swobodę dysponowania własnością prywatną i publiczną
- Niewystarczająca współpraca państwa i samorządu terytorialnego na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego dla rozwoju lokalnego

VI. Założenia programowe : priorytety, kierunki działań i zadania

Priorytet I. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako elementu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy

Kierunek działań: Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania

Zadania: Podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy

Pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w pozyskaniu środków zewnętrznych na odnowę zabytków

Stała opieka nad parkiem podworskim w Ciekotach

Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą

Kierunek działań: Dbanie o stan i porządek przy starych cmentarzach z obszaru gminy

Zadania: Inwentaryzacja zabytkowych nagrobków

Prowadzenie bieżących prac porządkowych przy gminnych cmentarzach

Priorytet II. Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Masłów

Kierunek działań: Rozszerzenie zasobu – aktualizacja i uzupełnienie gminnej ewidencji zabytków

Zadania: Dokonanie przeglądu zasobów wpisanych do gminnej ewidencji w sołectwach z udziałem sołtysów i radnych

Rozpoznanie i wprowadzenie do ewidencji zmian powstałych w wyniku rozbiórek, modernizacji i remontów obiektów

Określenie stanu technicznego obiektów wpisanych do gminnej ewidencji

Uzupełnienie kart adresowych zabytków w gminnej ewidencji o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną

Wystąpienie do wojewódzkiego konserwatora zabytków z wnioskiem o wpisanie do rejestru zabytków cennych obiektów

Zbieranie informacji, co 2 lata, od właścicieli obiektów wpisanych do ewidencji zabytków nt. przeprowadzonych remontów

Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego – skreślenie obiektów nieistniejących i dopisanie kolejnych zabytków wpisanych do gminnej ewidencji

Kierunek działań: Inwentaryzacja obiektów małej infrastruktury sakralnej (kapliczki i krzyże przydrożne)

Zadania: Dokonanie przeglądu obiektów w sołectwach z udziałem sołtysów i radnych

Uzyskanie informacji na temat historii obiektów

Utworzenie kart adresowych dla zinwentaryzowanych obiektów

Skierowanie wniosków o wpisanie najciekawszych obiektów do rejestru ŚWKZ

Priorytet III. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego

Kierunek działań: zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego

Zadanie: Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną określonych miejscowości w planach zagospodarowania przestrzennego

Priorytet IV. Promocja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego gminy Masłów

Kierunek działań: Ułatwienie dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy

Zadanie: udostępnienie gminnej ewidencji zabytków oraz Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Masłów na lata 2012-2015 na stronie internetowej Urzędu Gminy Masłów

Udostępnienie informacji o obiektach zabytkowych na stronie internetowej Urzędu Gminy Masłów

VII. Instrumentarium realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Realizacja programu będzie się odbywać poprzez wskazanie zadania na rzecz osiągnięcia priorytetów w nim przyjętych. Podstawę niniejszego instrumentarium stanowią obowiązujące przepisy prawne i zawarte w nich regulacje dotyczące instrumentów prawno-ekonomicznych i finansów publicznych.

VII.1 Instrumenty prawne

Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
Wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków,
Wykonywanie decyzji administracyjnych z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami.

VII.2 Instrumenty finansowe

W miarę możliwości budżetowych finansowanie prac konserwatorskich i remontowych,
Aplikowanie o dofinansowanie z funduszy europejskich na zadania związane z ochroną i opieką nad zabytkami.

VII.3 Instrumenty koordynacji

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Masłów na lata 2008-2020 w części dotyczącej ochrony dziedzictwa kulturowego,
Współpraca z Kościołami w zakresie wykonywania prac remontowo-restauratorskich przy zabytkowych obiektach sakralnych.

VII.4 Instrumenty kontrolne

Bieżąca aktualizacja gminnej ewidencji zabytków,
Monitoring stanu technicznego zabytków.

VIII. Zasady oceny realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zobowiązuje wójta gminy sporządzania co dwa lata sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawienia radzie gminy. Przyjmuje się poniższe wskaźniki oceniające poziom realizacji gminnego programu.

W ramach priorytetu I:

- Poziom wydatków budżetu gminy na realizację programu ochrony i opieki nad zabytkami

- Wartość pozyskanych środków finansowych ze źródeł pozabudżetowych przez gminę
- Wartość pozyskanych środków finansowych ze źródeł pozabudżetowych przez właścicieli zabytkowych obiektów
- Liczba obiektów poddanych pracom zabezpieczającym przed pożarem, zniszczeniem lub kradzieżą
- Ilość zinwentaryzowanych zabytkowych nagrobków

W ramach priorytetu II:

- Ilość wniosków o wpis do rejestru zabytków
- Ilość wprowadzonych zmian do gminnej ewidencji zabytków
- Ilość uzupełnionych kart adresowych zabytków
- Ilość nowych obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków
- Ilość aktualizacji dokonanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i Zmianie Studium
- Ilość sołectw, w których dokonano inwentaryzacji obiektów małej infrastruktury sakralnej

W ramach priorytetu III:

- Ilość inwestycji na obszarach objętych ochroną zabytków

W ramach priorytetu IV:

- Ilość opracowań umieszczonych na stronie internetowej Urzędu Gminy Masłów

IX. Źródła finansowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Przyjmuje się następujące źródła finansowania:

- Budżet gminy,
- Środki własne właścicieli obiektów zabytkowych,
- Środki zewnętrzne (środki unijne, dotacje, darowizny, zbiórki komitetów działających na rzecz ochrony zabytków, inicjatywy społeczne, cegiełki),
- Darowizny na rzecz gminy,
- Inne środki przewidziane prawem.

Załącznik nr 1 Wykaz zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru wojewódzkiego konserwatora zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr	Data wpisu
1	Ciekoty	Park podworski	Ciekoty	A.416	04.11.2009r.
2	Domaszowice	Kaplica pw. MB Częstochowskiej wraz z otoczeniem w granicach muru	Domaszowice-Stara Wieś	A.418	04.11.2009r.
3	Ciekoty, Mąchocice Kapitulne	Góra Radostowa	Ciekoty, Mąchocice Kapitulne	A.316	17.08.2009r.
4	Wola Kopcowa	Kaplica wraz ze starodrzewiem wokół kaplicy i murem okólnym	Wola Kopcowa	530	08.09.1969r.

Załącznik nr 2 Wykaz zabytków nieruchomości objętych gminną ewidencją zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Informacja o wpisie do rejestru zabytków
1	Ciekoty	Park podworski	Ciekoty	Wpisany do rejestru WKZ pod nr A.416 z 04.11.2009r.
2	Domaszowice	Kaplica pw. MB Częstochowskiej wraz z otoczeniem w granicach muru	Domaszowice-Stara Wieś	Wpisany do rejestru WKZ pod nr A.418 z 04.11.2009r.
3	Ciekoty, Mąchocice Kapitulne	Góra Radostowa		Wpisany do rejestru WKZ pod nr A.316 z 17.08.2009r.
4	Wola Kopcowa	Kaplica wraz ze starodrzewiem wokół kaplicy i murem okólnym		Wpisany do rejestru WKZ pod nr 530 z 08.09.1969r.
5	Barcza	Kapliczka MB Częstochowskiej	Barcza	
6	Barcza	świątelnia wiejska – dawna szkoła podstawowa	Barcza	
7	Brzezinki	Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki stary	Brzezinki	
8	Brzezinki	Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki	Brzezinki	
9	Masłów Pierwszy	Zespół Kościoła	Masłów	

		parafialnego pw. Przemienienia Pańskiego	Pierwszy	
10	Masłów Pierwszy	Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki	Masłów Pierwszy	
11	Masłów Pierwszy	Młyn elektryczny	Masłów Pierwszy, ul. Jana Pawła II 24	
12	Wiśniówka	Administracja kamieniołomów – budynek administracyjno-socjalny (dawna szkoła)	Wiśniówka	
13	Wiśniówka	osiedle robotnicze (38 domów drewnianych)	Wiśniówka nr 2-39	

Załącznik nr 3 Wykaz zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obszar AZP	Nr stanowiska wg AZP	Znalezisko	Funkcja	Chronologia	Data wpisu
1	Mąhocice Kapitulne - Ameliówka	84-64		Siekierka krzemieniowa	Ślad osadniczy	neolit	11.02.1986
2	Mąhocice Kapitulne - Ameliówka	84-64		Fragment kardu motykowego (obuch) w kilku miejscach odbicia, powierzchnia gładzona, dł. 8,5cm		neolit	12.01.1988
3	Wola Kopcowa	85-63	15	Siekierka krzemieniowa nieszlifowana	Ślad osadniczy	neolit	20.11.1965
4	Wiśniówka	84		Fragment kamiennego narzędzia gładzonego – partia z zaokrąglonym obuchem	Ślad osadniczy	młodsza epoka kamienia	29.05.1995
5	Ciekoty	84-64		27 ułamków krzemieni, w tym kilkanaście różnych narzędzi krzemienianych, ze śladami	Ślad osadniczy	epipaleolit	29.08.1970

				obróbki napowierzchnio wej i przykrawędnej			
6	Ciekoty	84-64		Odpadki surowcowe, kopalniane z krzemieni	Ślad osadniczy	mezolit	29.08.1970
7	Góra Radostowa (Ciekoty, Mąchoćice Kapitulne)	85-64		Znalezisko powierzchniowo – kilka narzędzi i wiórów oraz kilkadziesiąt odłupków i odpadków krzemiennych	osada	neolit	23.11.1965

Przewodnicząca Rady Gminy Masłów

/-/ Genowefa Jaros